

Leyla Poyraz: PONTOS'UN KALBİ NEBYAN'IN PARTİZANLARI

Posted on 10/01/2016

Birinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın başlamasıyla birlikte Osmanlı'nın seferberlik emrine ilk karşı çıkış Samsun'un Bafra ilçesinden gelir. Savaşmayacaktır Osmanlı için...

Osmanlı'nın kendi devletleri olmadığını düşünmektedirler... Savaşlardan yılmıştır Karadeniz insanı, üstelik bu savaşlar saltanatın ya da Osmanlı'nın işbirliği içinde olduğu emperyalist devletlerin çıkarları için sürdürülmekte ancak bu savaşlarda ölenler yoksul halk çocukları olmakta ve savaşların ekonomik bedeli de yine yoksul halk kitlelerine ödetilmektedir.

Bu emperyalist savaşa dahil olmak istemedikleri gibi, Osmanlı'nın zulmünden kurtulmak isteyen Pontos Rumları, Pontos'da yaşayan diğer uluslardan (Laz, Gürcü, Ermeni, Türk) yoksul köylülerle birlikte bağımsızlık düşüncelerini tartışmaya başlar bu yıllarda. Bafra'nın Nebyan bölgesi, seferberlik emrine karşı çıktıkları için Osmanlı'nın operasyonlarına maruz kalır yıllarca...

Ve artık NEBYAN, Osmanlı'ya karşı isyan ederek silahlanan Pontos Rumları'nın direniş merkezi haline dönüşür.

PONTOS'UN KALBİ NEBYAN

Canik dağlarının uzantısı olan Nebyan dağı 1224 metre yüksekliktedir. Zirvesinin bulunduğu yerin denize uzaklığı sadece 20 kilometredir. Bafra'dan, Alaçam'a, güneyde Vezirköprü, Kavak ve Tekkeköy'e kadar uzanan dağların içinde kalan bölgeye genel olarak "nebyan bölgesi" denir. Nebyan'ın zirvesinin içinde olduğu ve en yoğun çatışmaların yaşandığı sahile

yakın bölgesi, daha sonra Kemalistlerce ilçe yapılmış ve adı da 19 Mayıs konmuştur.

Nebyan salt bir bölgesel direniş mevzisi değil, tüm Karadeniz'i etkisi altına alan özelliklere sahipti. Teşkilat-ı Mahsusa'nın çeteler aracılığıyla Pontos Rum köylülerine yönelik saldırıları karşısında Nebyan'da bulunan Pontos Savaşçıları hızlı yer değiştirmelerle misilleme eylemleri yaparak bir yandan direnen köylülere moral olurken, Teşkilat-ı Mahsusa'nın manevra alanını azaltan bir işleve sahiptir. Nebyan bölgesinde tek bir çete (Teşkilat-ı Mahsusa) örgütlenmesi yoktur. Rum, Türk, Ermeni, Çerkes ve Laz milliyetlerinden köylüler 1914'den itibaren, kendi yaşam alanlarını kendileri örgütlemektedir. Müslümanlar ve Hristiyanlar birlikte, içiçe yaşamakta ve Osmanlı'nın zulmüne birlikte direnmektedirler. Dönem dönem Osmanlı askeri, bölgeye operasyonlar düzenlese de, kayıplar vererek geri çekilmek zorunda kalmıştır. Nebyan Pontos'un umududur.

KENDİ DIŞINDAKİ GÜÇLERE BEL BAĞLAMININ AĞIR BEDELİ

Genel olarak Pontos bağımsızlık hareketinin bir merkezi örgütlenmeye sahip olmadığı söylenebilir. Batıda Amasya metropoliti (Germanos Karavangelis), doğuda Trabzon metropoliti (Hrisantos) resmi tarihçilerce Pontos bağımsız hareketinin liderleri gibi gösterilse de, bu iki metropolit genel olarak otonom gerilla hareketlerini tasvip etmeyen ve başta Yunanistan olmak üzere, Rusya ve İngilizlerle görüşmeler yaparak bir federatif yapılanmadan yanadırlar. Özellikle Trabzon metropoliti Osmanlı ile ve daha sonrasında Kemalistlerle iyi ilişkiler içinde olmuş ve Anadolu'da kurulacak bir Türk devleti ile Rumların pekala birlikte yaşayabileceklerini düşünmüştür. Otonom hareket eden gerilla grupları da, geniş halk kitleleri nezdinde saygınlığı olan bu kişilerin karşısında yeralmadıkları gibi, merkezi örgütlenmeleri olmamasından kaynaklı olarak bir yığın sıkıntılar yaşamakta ve yıllar süren çatışmaların sonucunu almak yerine, açlık, ilaçsızlık çekmektedirler. Yeterince giysileri yoktur, dahası yeterince silahları yoktur, silahlarını da resmi tarihçilerin iddia ettiği gibi Rusya'dan ya da Yunanistan'dan değil, Müslüman halktan satın almaktadırlar.

Bu arada birçok Müslüman, Pontos gerillalarına yardım ettiği gerekçesiyle İstiklal Mahkemesi'nde yargılanıp, idam edilecek, ağır cezalara çarptırılacaktır.

Tüm bu olumsuz şartlara rağmen Karadeniz dağlarında son mermileri tükenene kadar direnen Pontoslu savaşçılar, 353 binle sonuçlanan Pontos Rum Soykırımı'nın milyonlara ulaşmasını engellemişlerdir. Özellikle NEBYAN direnişçilerinin eylemleri, Karadeniz'deki tüm gerilla birliklerine moral olmuş ve direnişin sürdürülmesinde önemli bir rol oynamıştır.

RUM GERİLLAYA KARŞI ÇIKAMAYAN ÇETELER

Nebyan, Kemalistlerin önünde çok önemli bir engel olarak durmaktadır. Çetelerin Rum köylerine yönelik saldırıları korku salmak yerine direnişi daha da arttırmakta ve yoksul halkın gerillalara katılımını hızlandırmaktadır. Çeteler, özellikle Nebyan'da örgütlü olan gerilla gruplarına karşı savaşabilecek durumda değildir ancak köyleri basıp, savunmasız insanları katledip, mallarını yağmalamaktadırlar.

10 Ocak 1921'de I. İnönü mevkiinde Yunan ordusunun geri çekilmesiyle birlikte Ankara'nın eli güçlenir. 16 Mart 1921'de Bekir Sami (Kunduh) Bey, Sovyet Rusya ve İngilizlerle anlaşmalar imzalayınca şimdi tüm gücüyle Pontos hareketini imha kararı alır Kemalistler. Bu tarihten itibaren Ankara Hükümeti Pontoslu Rumlara karşı saldırıları giderek sertleşir Şubat ayında, Samsun ve Bafra eşrafından bir grup tutuklanır. Rum gençlerinin Amele Taburları'na alınması için yasa çıkarılır ve 15 ile 50 yaş arasındaki erkekler bu taburlara dahil edilir, katılmayanlar tutuklanır.

KOÇGİRİ KASABI NURETTİN PAŞA

Nisan ayında ise Sakallı Nurettin Paşa komutasındaki Merkez Ordusu, NEBYAN'a karşı ilk

operasyonu başlatır. Haziran ayında Ankara, bölgedeki tüm Rumların iç bölgelere sürülmesine karar verir ve Samsun, Bafra ve Alaçam bölgelerinden ilk kabileler yola çıkar. Kabileler yolda Topal Osman'ın ve çetecilerinin saldırıları altında büyük can kaybı verirler.

Ancak Harekâtın Komutanı Sakallı Nurettin Paşa, 1921 baharında patlak veren Koçgiri Kürt İsyanı'nı bastırırken "kanunsuz uygulamalar yaptığı için" (Topal Osman'ın birlikleri burada da büyük katliamlar yapmıştır) TBMM tarafından görevinden alınır. 8 Şubat 1922'de Merkez Ordusu da lağvedildikten sonra Pontos Harekâtı'nı yürütme görevi Cemil Cahit Bey'in komutanlığındaki 10. Fırka'ya verilir.

"MEMLEKETİMİZDEKİ RUMLAR BİR YILANDIR VE BU YILANLARIN ZEHİRİ KADINLARDIR"

Nurettin Paşa'ya göre kadınlar, Pontusçuluk emeli güden erkeklerine fikren, bedenen ve malca yardım etmişlerdir. Bunu da "Memleketimizdeki Rumlar bir yilandır ve bu yılanların zehirleri kadınlardır" sözleriyle ifade eder.

Ayrıca İstiklal Mahkemesi'ne verilenler arasında eşkıyaya yataklık, cinayete teşvik ve muhbirlik yapmakla suçlanan kadınlar da vardır. Bu yüzden kadınlara da erkeklerle aynı şeyi yaptıklarını belirtir Nurettin Paşa ("Koçgiri Kasabı" olarak da bilinen Sakallı Nurettin Paşa, 1921'den sonra NEBYAN'ı imha görevini, kadın, erkek, çocuk, ihtiyar, Pontoslulara yardım eden Müslüman ayırdetmeksizin yerine getirecektir)...

NEBYAN DİRENİŞ GRUPLARININ LİDERLERİ

Bafra'dan İSTAVRİ

Samsun Taflan köyünden VASİL

Bafra'da ALİKO

Osmanbeyli köyünden PEÇO

Kurugökçe köyünden ANDON

Balıklar köyünden ENDİK

Karapınarlı köyünden KARA İLYA

Kirazlı köyünden TAŞÇIOĞLU KARA SAVA

Eğribel köyünden ANASTAS

Ayndere köyünden BALCIOĞLU DELİ YANI

Havza'nın Elmalıca köyünden ELENİ ÇAVUŞ

Yer altı köyünden FALI

Beylik köyünden SARI İSTİL

Kapıkaya köyünden KAVAKLIOĞLU YUVAN

Alaçam köyünden GÜRDEKOĞLU SİMYON

Zeynel köyünden TODOROĞLU

SAYGIYLA....

Kaynak: devrimcikaradeniz.com